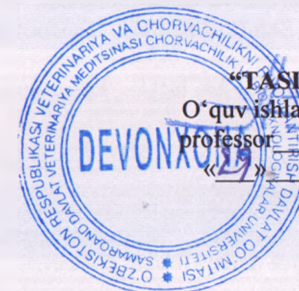

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

Ro'yxatga olindi:
№ BD-60840100-1.28
«28» 2025-yil

“TASDIQLAYMAN”
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
professor A.A.El'murodov
«28» 2025-yil

**EPIZOOTOLOGIYA VA INFEKSION KASALLIKLAR
ISHCHI O'QUV DASTURI (SILLABUSI)
(sirtqi ta'lim shakli uchun)**

Bilim sohasi: 800000 - Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi: 840000 - Veterinariya
Ta'lim yo'nalishi: 60840100 - Veterinariya meditsinasi (faoliyat turlari bo'yicha)

Samarqand –2025 yil

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) 2021-yilda tasdiqlangan o'quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

A.A.Qambarov – SamDVMChBU “Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar” kafedrası dotsenti, veterinariya fanlari nomzodi.

A.S.Allazov – SamDVMChBU “Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar” kafedrası assistenti.

O.I.Klichov -SamDVMChBU “Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar” kafedrası assistenti.

Taqrizchilar:

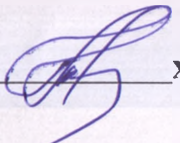
M.I.Yusupov – SamDTU “Mikrobiologiya, virusologiya va immunologiya” kafedrası mudiri, tibbiyot fanlari falsafa doktori.

Sh.X.Chorshanbiyev – Termiz davlat muhandislik va agrotexnologiyalar universiteti “Zooinjeneriya, veterinariya va ipakchilik” kafedrası v.b. dotsenti, veterinariya fanlari nomzodi.

Fanning ishchi o'quv-dasturi (sillabusi) “Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar” kafedrasining 2025-yil 26 08 dagi № 1 - son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: **A.N.Xudjamshukurov**

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) “Veterinariya profilaktikasi va davolash” fakulteti kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2025-yil 27 08 № 1 - sonli bayonnoma).

Fakultet kengashi raisi **X.B.Niyozov**

Kelishildi:

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i **Sh.X.Qurbanov**

Fan Sillabusi
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti

Fan to'g'risida ma'lumot

Fan shifri: **EIK1708**

Fan nomi: **Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar**

Semestr/yil: **9,10-semestr/2025-2026 o'quv yili**

Kafedra: Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar

Soatlar/kreditlar: **8,0 ECTS (40 auditoriya soati, 200 soat mustaqil ta'lim)**

Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	Laboratoriya mashg'ulotlari	Mustaqil ta'lim	Jami
14	16	10	200	240

Fan bo'yicha mashg'ulotlarning joylashuvi:

Auditoriya vaqti: dars jadvaliga asosan

Talablar:

Fan uchun mas'ul kafedra: **Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar**

Instruktor to'g'risida ma'lumot:

Dotsent., v.f.n. Qambarov A.A.

Kafedra joylashgan joyi: **SamDVMChBU, 2-o'quv binosi, 206-xona**

Telefon: **+99890-191-40-18** ish telefoni; mobil: **+99890-191-40-18**

E.mail. **abqam@mail.ru** Ish vaqti: **Uchrashuvga ko'ra**

I. Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarni epizootik jarayonning mohiyatini ilmiy asosda tushuntirish, odamlar, hayvonlar va parrandalarga xos bo'lgan infeksiyon kasalliklarni tez va to'g'ri aniqlash, boshqa kasalliklardan farqlash, kasallikni oldini olish va unga qarshi chora-tadbirlarni ishlab chiqish, xo'jalikni (ferma) sog'lomlashtirish usullari bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

II. Fanning vazifasi – talabalarga infeksiyon kasalliklarning qo'zg'atuvchilari va kasallikni kelib chiqish sabablari bilan tanishtirib, veterinariya - sanitariya ishlarini, diagnostik usullarni, oldini olish va qarshi kurash chora-tadbirlarini veterinariya qonunchiligiga rioya qilgan holda o'z vaqtida ishlab chiqishni va tashkillashtirishni o'rgatishdan iborat.

III. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- Infeksiya va uning turlari; patogen mikroorganizmlarning epizootik jarayondagi ahamiyati va ularning patogenligi; makroorganizm va tashqi muhit omillarining infeksiyon jarayondagi roli; epizootik jarayonning rivojlanish qonuniyatlari va epizootiyaning davrlari *haqida tasavvurga ega bo'lishi*;

- infeksiyon kasalliklarning epizootologiyasi, patogenez, diagnostikasi, davolash, oldini olish va qarshi kurash choralarini o'tkazish *ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak*;

- infeksiya va uning turlari; patogen mikroorganizmlarning epizootik jarayondagi ahamiyati va ularning patogenligi; makroorganizm va tashqi muhit omillarining infeksiyon jarayondagi rolini; chorvachilik fermer xo'jaliklarini sog'lomlashtirish tadbirlarini, infeksiyon kasalliklarni oldini olish va qarshi kurash choralarini o'tkazish *malakasiga ega bo'lishi kerak*.

IV. O'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy usullardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarining nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari, epizootologiya va infeksiyon kasalliklar bo'yicha chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimni baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

"Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar" kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.

Tizimli yondoshuv.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.

Dialogik yondoshuv.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.

Muammoli ta'lim.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. "Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar" fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejas

Ma'ruza mashg'ulotlarining:			
№	mavzulari	rejasi	soat
1-modul. Kirish. Umumiy epizootologiya			
1.1	"Epizootologiya. Infeksiya va infeksiyon kasalliklar"	1.1.1. Epizootologiya predmeti. Fanning maqsadi, o'rganish usullari va vazifalari. 1.1.2. Fanning malakali mutaxassislarni tayyorlashdagi ro'li. 1.1.3. Infeksiya va uning shakllari. 1.1.4. Mikroorganizmning infeksiyani	2

Ijodiy fikrlar olish;

Mustaqil mushohada yurita olish;

Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;

Mohiyatini tushunish;

Bilish, aytib berish;

Tasavvurga ega bo'lish;

4 (yaxshi) baho:

Mustaqil mushohada yurita olish;

Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;

Mohiyatini tushunish;

Bilish, aytib berish;

Tasavvurga ega bo'lish;

3 (qoniqarli) baho;

Mohiyatini tushunish;

Bilish, aytib berish;

Tasavvurga ega bo'lish;

2 (qoniqarsiz) baho:

Dasturni o'zlashtirmaganlik;

Fanning mohiyatini bilmaslik;

Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik;

Mustaqil fikrlay olmaslik.

VIII. Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1. Salimov X.S., Qambarov A.A., Salimov I.X. "Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar". Darslik. Lesson Press MChJ nashriyoti, Toshkent, 2021. - 739 bet,
2. Salimov X.S., Qambarov A.A. "Epizootologiya". Darslik. F.Nasimov nashriyoti, Toshkent, 2016. - 563 bet.
3. Salimov X.S., Qambarov A.A., Salimov I.X. "Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar" fanidan amaliy mashg'ulotlar. O'quv qo'llanma. Nashr matbaa markazi, Samarqand, 2024. - 155 bet.

Qo'shimcha adabiyotlar

4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. - 52 bet.
5. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. - 36 bet.
6. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022. - 416 bet.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
9. Парманов М.П., Фармонов Н.О., Қамбаров А.А. "Хусусий эпизоотология". Дарслик. Н.Доба ХТ нашриёти, Самарқанд, 2010. - 303 бет.
10. Шевченко А.А., Джаилиди Г.А., Шевченко Л.В., Черны О.Ю. Диагностика инфекционных болезней животных. Учебное пособие. - Краснодар, 2014. -94 стр.
11. Jackson M. Veterinary clinical pathology. America, 2010. -391 pages.

Axborot manbalari

12. www. Ziyo.net.uz.
13. www.veterinariya meditsinasi.uz
14. www.sea@mail.net21.ru
15. www.veterinary@actavis.ru

IX. Baholash

Talabalarining fanlarni o'zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.

5 (a'lo) baho:

Xulosa va qaror qabul qilish;

		hosil bo'lishidagi ahamiyati va patogenlik xususiyatlari. 1.1.5.Makroorganizmni va tashqi muhit omillarini infeksiyaning hosil bo'lishidagi ahamiyati. Infeksiyon kasalliklar dinamikasi va klinik shakllari.	
1.2	Immunitet va immunologik reaktivlik. Epizootik jarayon va uni harakatlantiruvchi kuchlar.	1.2.1.Immunitet va immunologik reaktivlik. 1.2.2.Ularning turlari. Antigen va ularning immunogenligi. 1.2.3.Umumiy va maxsus immunitet, sensibilizasiya, immunitet mexanizmi va omillari, allergiya, immunologiyaning amaliyotda qo'llanilishi. Epizootik va infeksiyon jarayonlar. 1.2.4. Sporadik, enzootiya, epizootiya va panzootiya holatlarining kelib chiqish sabablari. 1.2.5.Epizootik jarayon va uni harakatlantiruvchi kuchlar, epizootik o'choq, epizootik manba, tarqalish mexanizmi.	2
2-modul. Bir necha tur hayvonlarga xos umumiy infeksiyon kasalliklar			
2.1	Kuydirgi kasalligi.	2.1.1.Kuydirgi kasalligini dolzarbligi, kasallikning o'rganilish tarixi. 2.1.2.Iqtisodiy zarari, qo'zg'atuvchisi, qo'zg'atuvchisining chidamliligi. 2.1.3.Epizootologik ma'lumotlar, patogenezi, klinik belgilari. 2.1.4.Patologoanatomik o'zgarishlari, diagnozi, qiyosiy diagnozi. 2.1.5.Davolash, immunitet, profilaktikasi va qarshi kurash choralari.	2
2.2	Oqsil kasalligi.	2.2.1.Oqsil kasalligini dolzarbligi, kasallikning o'rganilish tarixi. 2.2.2.Iqtisodiy zarari, qo'zg'atuvchisi, qo'zg'atuvchisining chidamliligi. 2.2.3.Epizootologik ma'lumotlar, patogenezi, klinik belgilari.	2

		2.2.4. Patologoanatomik o'zgarishlari, diagnozi, qiyosiy diagnozi.	
		2.2.5. Davolash, immunitet, profilaktikasi va qarshi kurash choralari.	
2.3	Tuberkulyoz.	2.3.1. Tuberkulyozni dolzarbligi, kasallikning o'rganilish tarixi. 2.3.2. Iqtisodiy zarari, qo'zg'atuvchisi, qo'zg'atuvchisining chidamliligi. 2.3.3. Epizootologik ma'lumotlar, patogenezi, klinik belgilari. 2.3.4. Patologoanatomik o'zgarishlari, diagnozi, qiyosiy diagnozi. 2.3.5. Davolash, immunitet, profilaktikasi va qarshi kurash choralari.	2
3-modul. Kavshovchi hayvonlarning infeksiyon kasalliklari			
3.1	Qorason kasalligi.	3.1.1. Qorason kasalligini dolzarbligi, kasallikning o'rganilish tarixi. 3.1.2. Iqtisodiy zarari, qo'zg'atuvchisi, qo'zg'atuvchisining chidamliligi. 3.1.3. Epizootologik ma'lumotlar, patogenezi, klinik belgilari. 3.1.4. Patologoanatomik o'zgarishlari, diagnozi, qiyosiy diagnozi. 3.1.5. Davolash, immunitet, profilaktikasi va qarshi kurash choralari.	2
4-modul. Otlarning infeksiyon kasalliklari			
4.1	Otlar Afrika o'lati	4.1.1. Afrika o'latining dolzarbligi, kasallikning o'rganilish tarixi. 4.1.2. Iqtisodiy zarari, qo'zg'atuvchisi, qo'zg'atuvchisining chidamliligi. 4.1.3. Epizootologik ma'lumotlar, patogenezi, klinik belgilari. 4.1.4. Patologoanatomik o'zgarishlari, diagnozi, qiyosiy diagnozi. 4.1.5. Davolash, immunitet, profilaktikasi va qarshi kurash choralari.	2
Jami:			14

		bajarish	
21	Parrandalarning infeksiyon laringotraxeit	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
22	Yuqori patogenli gripp	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
23	Parrandalar salmonellyozi	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
24	Parrandalar chechagi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
25	Parrandalar grippi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
26	Parrandalarning infeksiyon bronxit	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
27	Parrandalarning pulloroz	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
28	Quyvonlar miksomatozi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
29	Go'shtxo'rlar gepatiti	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
30	Itlarning parvovirusli enterit kasalligi	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
31	Amerikacha chirish kasalligi	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
32	Yevropacha chirish kasalligi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
33	Baliqlarning virusli septitsemiya kasalligi	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	4
34	Aeromonoz	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	4
Jami:			200

		bajarish	
4	Qo'ylarning bradzot kasalligi.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
5	Tuyalar o'lati	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
6	Infekcion anemiya	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
7	Qu – isitma kasalligi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
8	Melidioz	Taqdimot tayyorlab individual topshirish	6
9	Nekrobakterioz	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
10	Nodulyar dermatit kasalligi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
11	Qo'ylarning xlamidiozli aborti	Taqdimot tayyorlab individual topshirish	6
12	Otlar grippi	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
13	Otlarning infekcion anemiya kasalligi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
14	Otlar salmonellyozli aborti	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
15	Virusli gastroenterit	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
16	Cho'chqalarning saramas kasalligi	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
17	Cho'chqalar grippi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
18	Buzoqlarning rotavirusli diareyasi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
19	Buzoqlarning koronavirusli enteriti	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
20	Qo'zilarning anaerobli dizenteriyasi	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni	6

5.2. “Epizootologiya va infekcion kasalliklar” fanidan rejalashtirilgan amaliy mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Amaliy mashg'ulotlarning:			
№	mavzulari	rejasi	soat
1.	Infekcion kasalliklar va kasallangan hayvonlar bilan ishlash tartib-qoidalari.	1.1. Infekcion kasallikni aniqlash. 1.2. Kasal hayvonlarni qabul qilish. 1.3. Kasal hayvonlar bilan ishlash tartib qoidalari.	2
2.	Kasal hayvonlarni ajratish, izolyatorlar, izolyatorlarning tuzilishi va ularga bo'lgan talablar.	2.1. Kasal hayvonlarni ajratish. 2.2. Izolyatorlarning tuzilishi. 2.3. Izolyatorlarga bo'lgan talablar.	2
3.	Yuqumli kasalliklarga qarshi kurashda dezinfektsiya, deratizatsiya va dezinseksiyaning ahamiyati.	3.1. Dezinfektsiya tadbirlari. 3.2. Deratizatsiya tadbirlari. 3.3. Dezinseksiya tadbirlari.	2
4.	Kuydirgi kasalligiga qarshi kurashish chora-tadbirlari.	4.1. Kuydirgi kasalligi qo'zg'atuvchisi. 4.2. Kuydirgi kasalligi diagnostikasi. 4.3. Kuydirgi kasalligiga qarshi kurashish tadbirlari.	2
5.	Oqsil kasalligiga qarshi kurashish chora-tadbirlari.	5.1. Oqsil kasalligi qo'zg'atuvchisi. 5.2. Oqsil kasalligi diagnostikasi. 5.3. Oqsil kasalligiga qarshi kurashish tadbirlari.	2
6.	Tuberkulyozga qarshi kurashish chora-tadbirlari.	6.1. Tuberkulyozni qo'zg'atuvchisi. 6.2. Tuberkulyozni diagnostikasi. 6.3. Tuberkulyozni aniqlash, oldini olish chora-tadbirlari.	2
7.	Brusellyozga qarshi kurashish chora-tadbirlari.	7.1. Brusellyozni qo'zg'atuvchisi. 7.2. Brusellyozni diagnostikasi. 7.3. Brusellyozni aniqlash, oldini olish chora-tadbirlari.	2
8.	Quturish kasalligiga qarshi kurashish chora-tadbirlari.	8.1. Quturish kasalligi qo'zg'atuvchisi. 8.2. Quturish kasalligi diagnostikasi. 8.3. Quturish kasalligini oldini olish chora-tadbirlari.	2
Jami:			16

5.3. "Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar" fanidan rejalashtirilgan laboratoriya mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Laboratoriya mashg'ulotlari:			
№	mavzulari	rejasi	soat
1.	Kuydirgi kasalligini aniqlash.	1.1.Kuydirgi kasalligida patmaterial olish, patmaterialni laboratoriyaga jo'natish. 1.2.Kuydirgi kasalligini serologik tekshirish. 1.3.Kuydirgi kasalligini bakteriologik tekshirish.	2
2.	Oqsil kasalligini aniqlash.	2.1.Oqsil kasalligida patmaterial olish. 2.2.Oqsil kasalligida konservatsiya qilish usuli. 2.3.Oqsil kasalligida virusologik tekshirish.	2
3.	Tuberkulyozni aniqlash.	3.1.Tuberkulyozni allergik usulda tekshirish. 3.2.Tuberkulyozga patmaterial olish. 3.3.Tuberkulyozni patanatomik tekshirish.	2
4.	Brusellyozni aniqlash.	4.1.Brusellyozni allergik usulda tekshirish. 4.2.Brusellyozni serologik tekshirish. 4.3.Brusellyozni bakteriologik tekshirish.	2
5.	Quturish kasalligini aniqlash.	5.1.Quturish kasalligida laboratoriyada ishlashda xavfsizlik qoidalari. 5.2.Quturish kasalligida virusologik tekshirish usullari. 5.3.Quturish kasalligida biosinov qo'yish texnikasi.	2
Jami:			10

VI. "Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar" fani bo'yicha rejalashtirilgan talabalar kurs ishi mavzularining kalendar tematik rejasi

Kurs ishi mavzulari:

1.Kuydirgi kasalligi.

- 2.Oqsil kasalligi.
- 3.Tuberkulyoz .
- 4.Brutselyoz.
- 5.Quturish kasalligi.
- 6.Leptospiroz.
- 7.Pasterellyoz.
- 8.Listerioz.
- 9.Chechak kasalligi.
- 10.Nekrobakterioz.
- 11.Temiratki kasalligi.
- 12.Qotma kasalligi.
- 13.Botulizm kasalligi.
- 14.Leykoz.
- 15.Paratuberkulyoz.
- 16.Paragripp-3 kasalligi.
- 17.Otlarning manqa kasalligi.
- 18.Otlarning saqov kasalligi.
- 19.Otlarning rinopnevmoniya kasalligi.
- 20.Salmonellyoz.
- 21.Kolibakterioz.
- 22.Kampilobakterioz.
- 23.Parrandalarning pulloroz kasalligi
- 24.Parrandalarning grip kasalligi
- 25.Go'shtxo'r va mo'ynali hayvonlarning o'lati.

VII. "Epizootologiya va infeksiyon kasalliklar" fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta'limining kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Amalga oshirish mexanizmi	Hajmi (soatda)
1	Kafedra olimlarining infeksiyon kasalliklari o'rganishga qo'shgan xissalari.	Taqdimot tayyorlab individual topshirish	6
2	Kafedrada tayyorlangan vaksinalar va boshqa biologik preparatlar.	Taqdimot tayyorlab individual topshirish	6
3	Qo'chqorlarning infeksiyon epididimit kasalligi	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni	6